An aerial photograph of a city, likely Stockholm, Sweden, taken at sunset. The city is built on islands and connected by bridges. A large, prominent building with a flat roof and many windows is in the center. A river flows through the city, and several boats are docked at a pier in the foreground. The sky is a mix of orange, pink, and blue.

Introduktionswebbinarium –
Avrop från de statliga ramavtalen
Alexandra Jolinger Dalle Vacche
2026-06-25

SIC flyttar till Upphandlings- myndigheten – inga förändringar i ramavtalen

Regeringen har beslutat att uppgiften att upphandla samordnade ramavtal ska flyttas från Kammarkollegiet till Upphandlingsmyndigheten den 1 januari 2027. Detta är en del av den översyn som presenterades i betänkandet SOU 2025:13.

- Arbetet pågår just nu för att planera övergången.
- Ingen direkt förändring för avropande myndigheter eller ramavtalsleverantörer.

Fakta om Statens inköpscentral

- Bildades 1 januari 2011
- Förvaltar cirka 2 250 ramavtal med ungefär 770 leverantörer inom 48 ramavtalsområden
- Cirka 70 personer
- 100 % avgiftsfinansierade

Under år 2025 omsatte Statens inköpscentrals ramavtal ca 17,9 mdkr

Offentlig upphandling omsätter över 1000 miljarder kronor per år. Det motsvarar en sjättedel av BNP.

Statens inköpscentrals uppdrag

- Ingå och förvalta ramavtal som är avsedda för statliga myndigheter.
- Inom IT-området gäller uppdraget hela offentliga förvaltningen, dvs. även kommuner och regioner.
- Verka för att bästa möjliga villkor skapas för myndigheternas anskaffning av varor och tjänster.

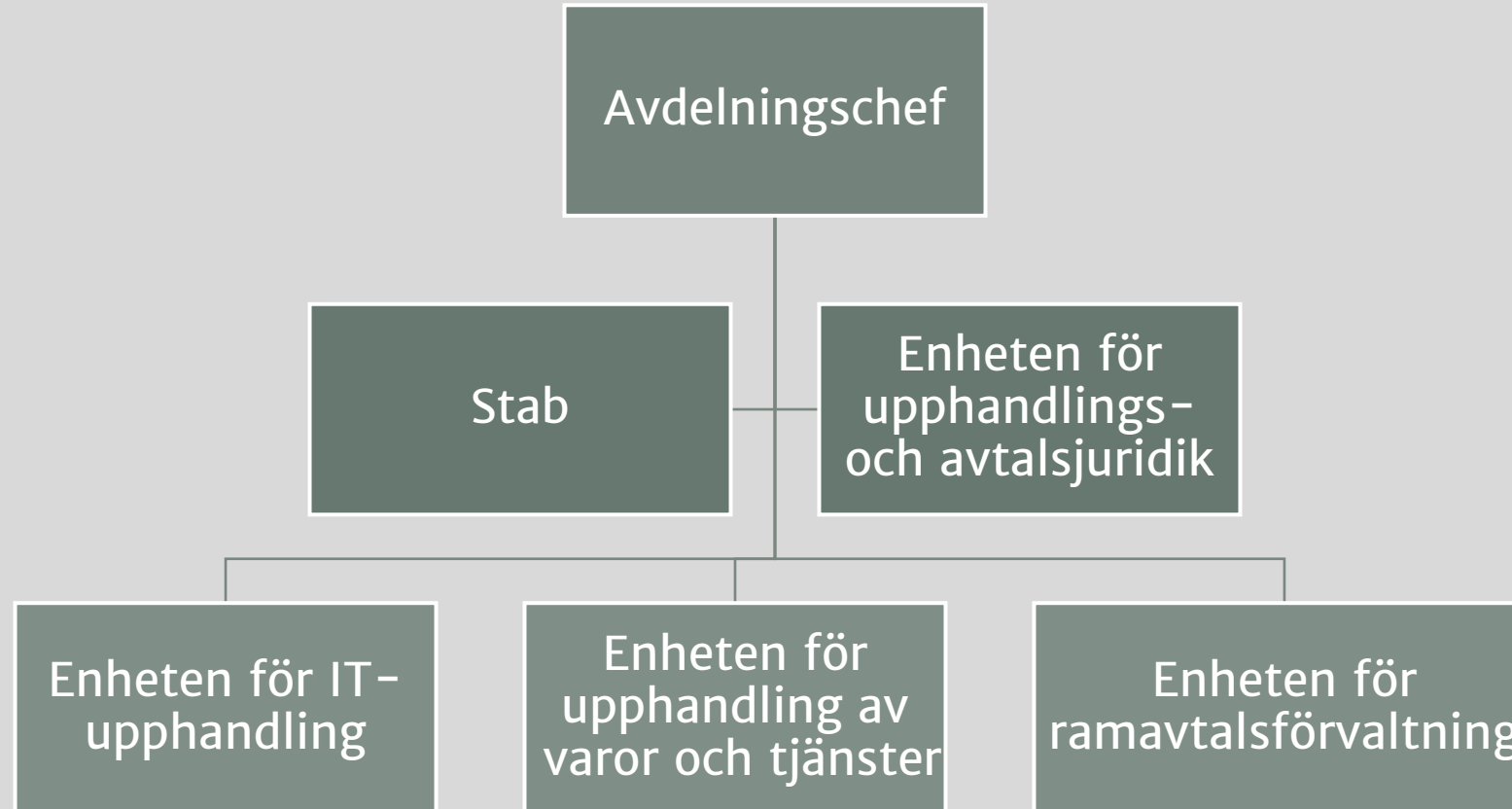
Syfte

Att åstadkomma besparingar genom att:

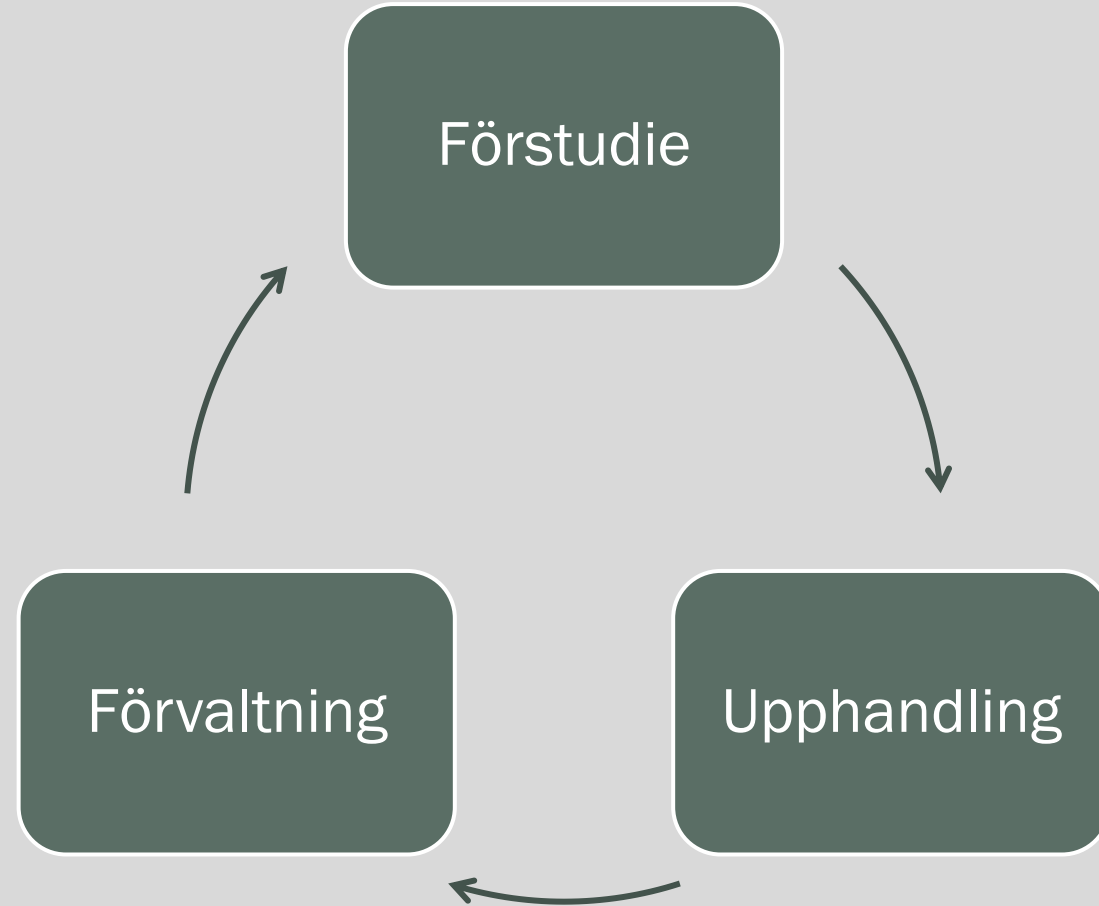
- reducera myndigheternas administrativa kostnader vid upphandlingar och,
- skapa ekonomiskt mer förmånliga villkor.

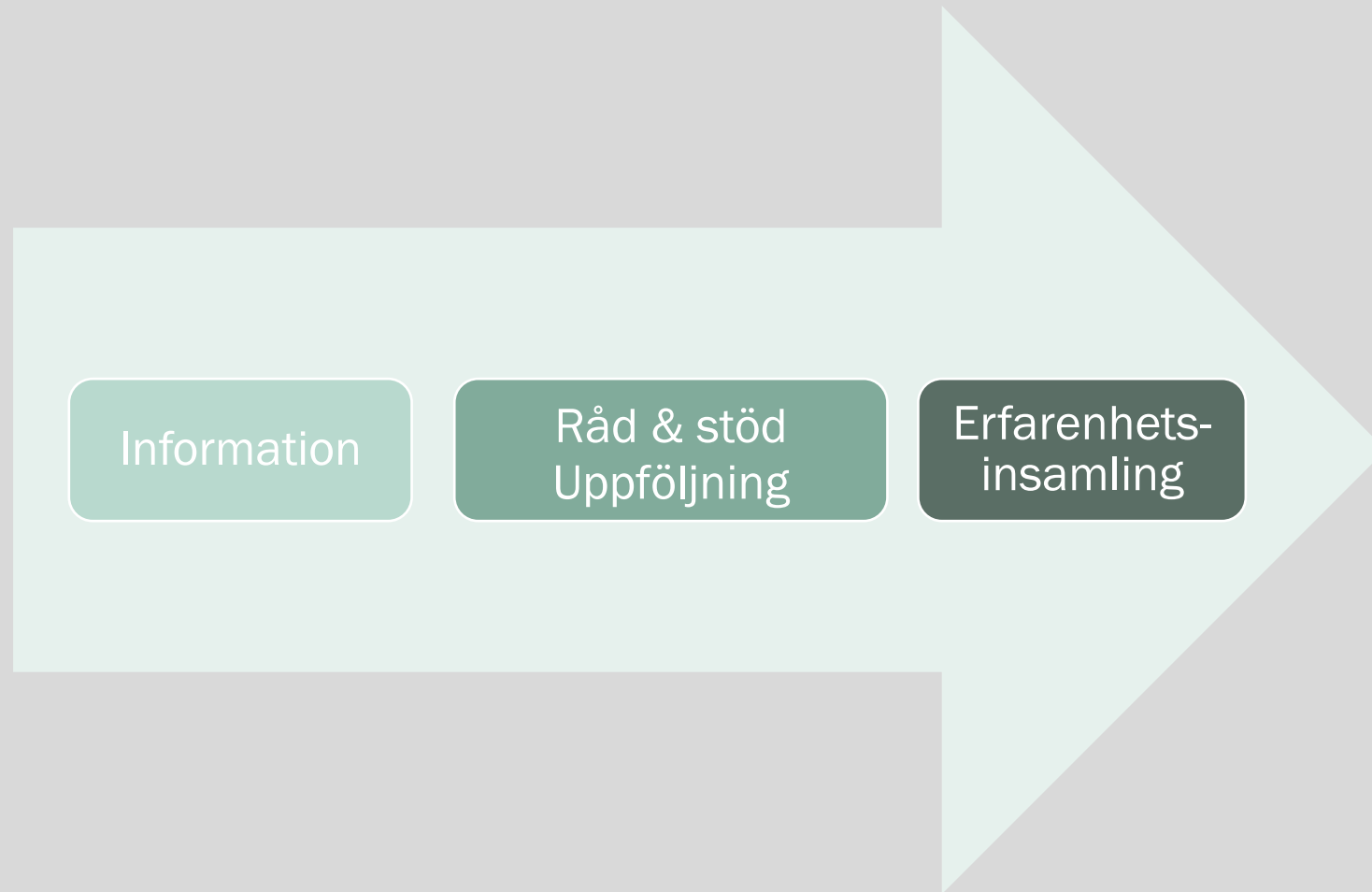
Organisation

Ramavtalens kretslopp

Ramavtalsförvaltning

Fokusområden

E-handel

Försörjningstrygghet

Hållbarhet

Informationssäkerhet

Tillgänglighet

Hållbarhet i de statliga ramavtalen

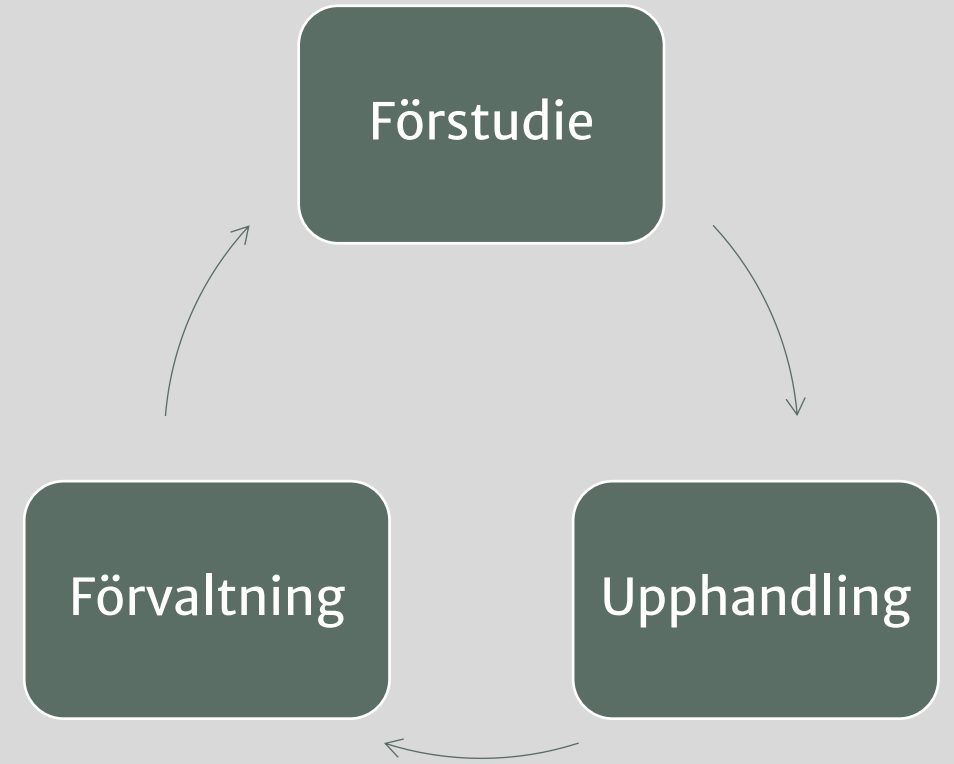
Ekonomisk hållbarhet
resurseffektivitet

Miljö

ledningssystem,
miljö- och hälsofarliga ämnen,
energieffektivitet,
cirkularitet,
klimatpåverkan

Social hållbarhet

mänskliga rättigheter,
arbetstagares rättigheter,
antikorruption,
antidiskriminering

Hållbarhet i ramavtalen för Bärbara datorer; Datorer, mobiltelefoner och surfplattor

- Miljöledningssystem
- Förutsättning för rekonditionerad hårdvara
- Reservdelar tillgängliga i fem år
- Återvunnet material
- Reparation av hårdvara
- Batteriets hälsotillstånd
- Säkerhetsuppdateringar
- Säkra transporter, säker radering av data
- Nya bärbara med eget ägande: 3 års garanti
- Hållbarhetsintyg
- Certifierade restaureringscenter och materialåtervinningscenter

Hållbarhet vid avrop

- Certifierade produkter (datorer, skärmar)
- Reservdelar och reparation
- Rekonditionerad hårdvara
- Återvunnet material
- Återtag, återbruk och återvinning
- Enheter får inte vara låsta eller konfigurerade på ett sätt som försvårar återbruk

Hållbarhet i ramavtal städjänster (Stockholms län)

- Miljöledningssystem (kvalificeringskrav)
- Personalkostnader (kvalificeringskrav)
- Miljömärkta städkemikalier (tekniskt krav)
- Miljömärkta pappersprodukter (tekniskt krav)
- Friskvårdsbidrag för personal (tilldelningskriterium)
- Friskvårdstimme för personal (tilldelningskriterium)
- Underleverantörer ska uppfylla krav (särskilda kontraktsvillkor)
- Arbetsrättsliga villkor (särskilda kontraktsvillkor)

Hållbarhet vid avrop av städjänster (vid FKU)

- Sysselsättningsfrämjande krav

Hållbarhet i ramavtal tjänstefordon

- Förordning om miljö- och trafiksäkerhet (tekniskt krav) – skyldighet att välja miljöbil
- Miljöbil sedan 1 jan 2026 = nollutsläpp av koldioxid dvs elbilar eller vätgasdrivna fordon
- Emissionskraven enligt Euro 6 (tekniskt krav)
- Nybilsgarantier och rostskyddsgaranti (tilldelningskriterium)
- Grundläggande rättigheter för arbetstagare (särskilda kontraktsvillkor)

Hållbarhet vid avrop av tjänstefordon (vid FKU)

- Garantier
- Högre krav avseende CO₂-utsläpp

Har ni frågor om hållbarhet i de statliga ramavtalen välkomna att kontakta mig:

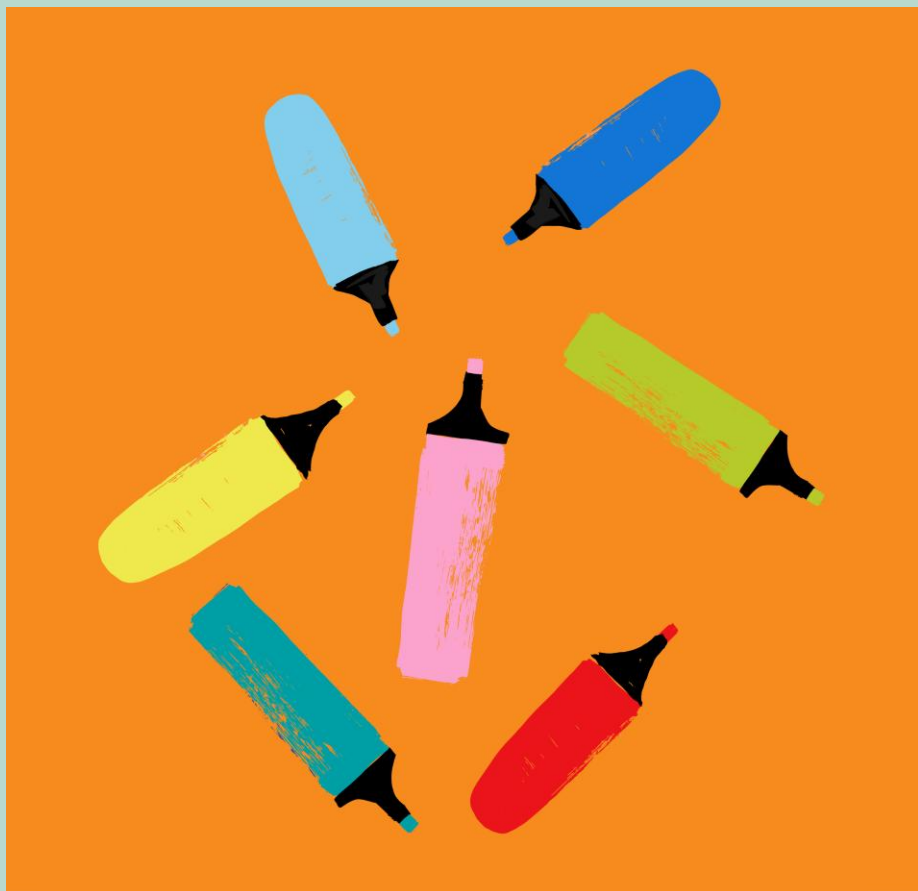
- hallbarhetsic@kammarkollegiet.se
- kathleen.mccaughey@kammarkollegiet.se

LOU och avrop från de statliga ramavtalen

Direktivet, lagen och principerna

- Merparten av alla offentliga anskaffningar styrs av Lag (2016:1145) om offentlig upphandling (LOU) som grundar sig på EU-direktivet 2014/24/EU.
- Lagen (och direktivet) har till syfte att främja den fria rörligheten av varor och tjänster på den inre marknaden.
- Lagens regler bygger på sex grundläggande principer:
 - Öppenhet (transparens),
 - Likabehandling,
 - Proportionalitet,
 - Icke-diskriminering
 - Ömsesidigt erkännande och
 - Konkurrens

Öppenhetsprincipen

- Även kallad principen om transparens.
- Upphandlingar ska präglas av öppenhet (transparens) och förutsebarhet. Det innebär att uppgifter som avser upphandlingen inte får hemlighållas och att upphandlingen ska annonseras offentligt.
- Utvärderingsmodeller som inte syftar till att fastställa det ekonomiskt mest fördelaktiga anbudet strider mot öppenhetsprincipen.

Likabehandlingsprincipen

- Alla leverantörer ska ges samma förutsättningar att delta i upphandlingen.
- Likabehandlingsprincipen innebär att lika situationer inte får behandlas olika och att olika situationer inte får behandlas lika
- Likabehandlingsprincipen innebär också att en rimligt informerad och normalt omsorgsfull leverantör ska kunna förstå vad som efterfrågas.

Proportionalitetsprincipen

- Med proportionalitetsprincipen avses att kraven på leverantören och kraven i kravspecifikationen måste ha ett naturligt samband med och stå i rimlig proportion till det som upphandlas.
- Bedömningen sker utifrån följande tre steg:

1. Bedömning om kravet är en **lämplig och effektiv** åtgärd för att uppnå det eftersträvade syftet.
2. Bedömning om åtgärden ansågs **nödvändig**, och något **mindre ingripande alternativ** kunde inte visas.
3. Bedömning om den **negativa effekterna** var inte så stora att åtgärden var oproportionerlig eller överdriven jämfört med det **eftersträvade syftet**.

Avropsberättigade

- För att få använda ett statligt ramavtal krävs att den upphandlande myndigheten är avropsberättigad.
- Myndigheter under regeringen är per automatik avropsberättigade samt som utgångspunkt skyldiga att använda de statliga ramavtalen.
- Övriga myndigheter och motsvarande kan bli avropsberättigade om de genom s.k. bekräftelse inför varje ramavtalsupphandling.
- Kommuner och regioner kan bli avropsberättigade på ramavtalen inom IT och telekom genom s.k. bekräftelse inför varje ramavtalsupphandling

Ansvarsfördelning

Statens inköpscentral ansvarar för att:

- Säkerställa att ramavtal ingås, förvaltas och följs upp
- Att upphandlingsprocessen genomförs enligt LOU
- Informera och stödja avropande myndigheter

Avropsberättigade myndigheter ansvarar för:

- Avropets utformning
- Att avropsprocessen följer ramavtalet och LOU
- Att kontraktet följs upp.

Avropsprocessen

Behovsanalys

- Börja med en behovsanalys som grund för att välja ramavtal, kartlägga och precisera behoven som ligger till grund för avropet
- Innan ett avrop genomförs kan man om nödvändigt en dialog med marknaden/ramavtalsleverantörerna genomföras
- Vid behovsinventeringen bör potentiella framtida behov identifieras så att även dessa kan omfattas av avropet, t.ex. som optioner
- Planera avropet

Val av ramavtal

- Alla ramavtal som Statens inköpscentral har upphandlat finns på avropa.se
- Ramavtalen är kategoriserade i ramavtalsområden utifrån vilka varor eller tjänster som ramavtalet omfattar
- I varje ramavtalsområde finns flera ramavtal
- Behovet avgör vilket ramavtal som är tillämpligt
- Vid osäkerhet, kontakta ramavtalsförvaltaren!

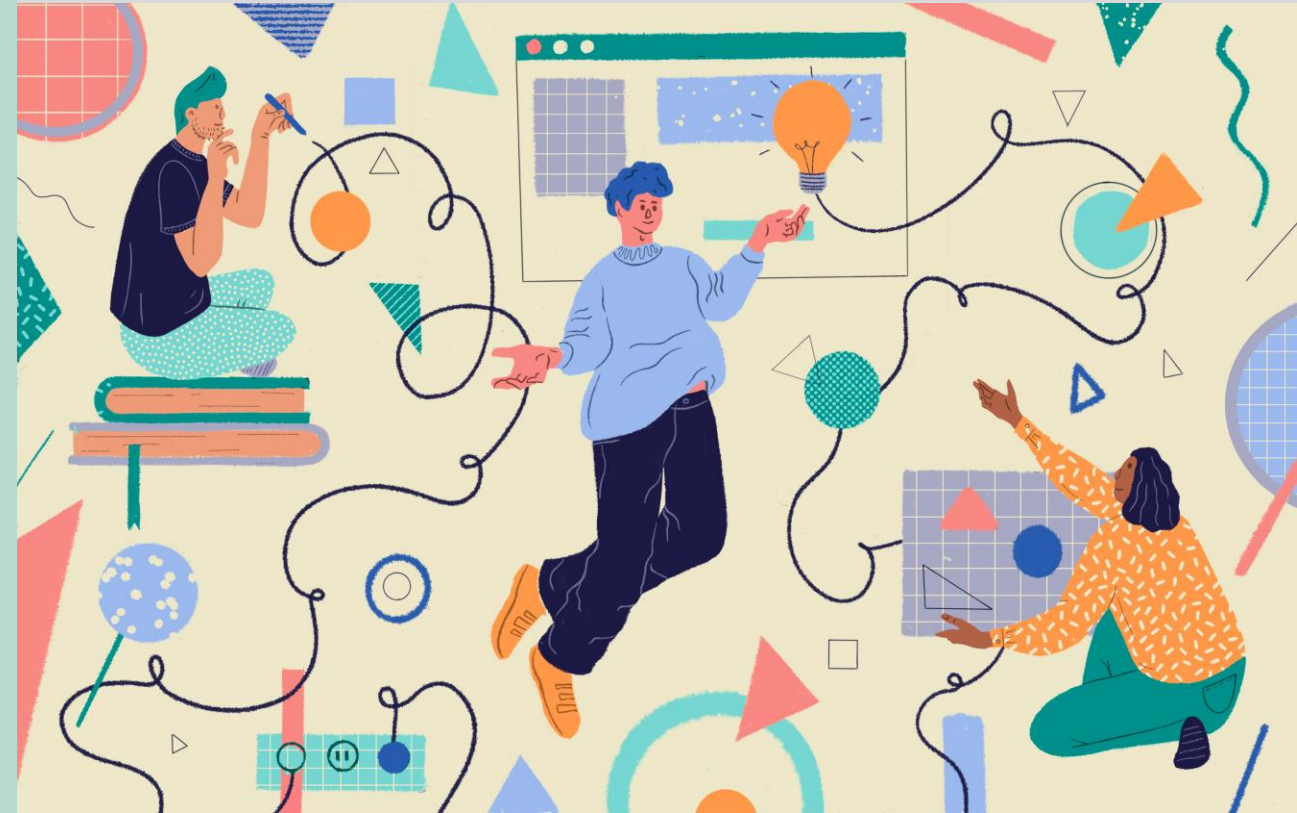
Avrop och kontrakt

- På ramavtalssidan hittar du information och stöd för avrop
- Läs vägledningen, allmänna villkor, kravspecifikation samt övriga stöddokument
- Kontakta ramavtalsförvaltaren vid eventuella frågor kring avropet
- Hur avropet sedan genomförs beror på vilken avropsform som finns i ramavtalet

Avrop och kontrakt

Avropsformer

- Rangordning
- Särskild fördelningsnyckel
- Förnyad konkurrensutsättning
- Ett ramavtal kan ha flera avropsformer

Avrop och kontrakt

Avropsformer - rangordning

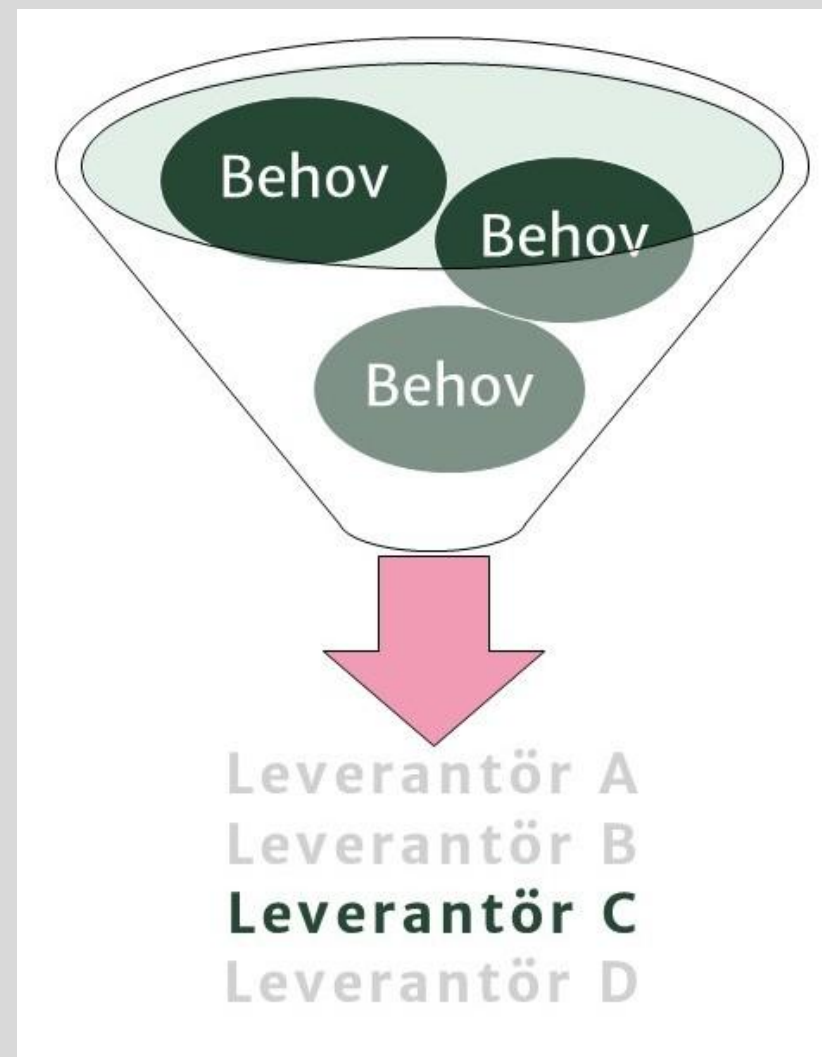
- Samtliga villkor fastställda, ytterligare krav på varan eller tjänsten får inte ställas
- Avropen ska alltid följa den fastställda rangordningen
- Mindre möjlighet att påverka den kommande leveransen, men snabb och enkel avropsprocess
- Finns i ramavtal med tydlig kravställda varor eller tjänster

Avrop och kontrakt

Avropsformer - särskild fördelningsnyckel

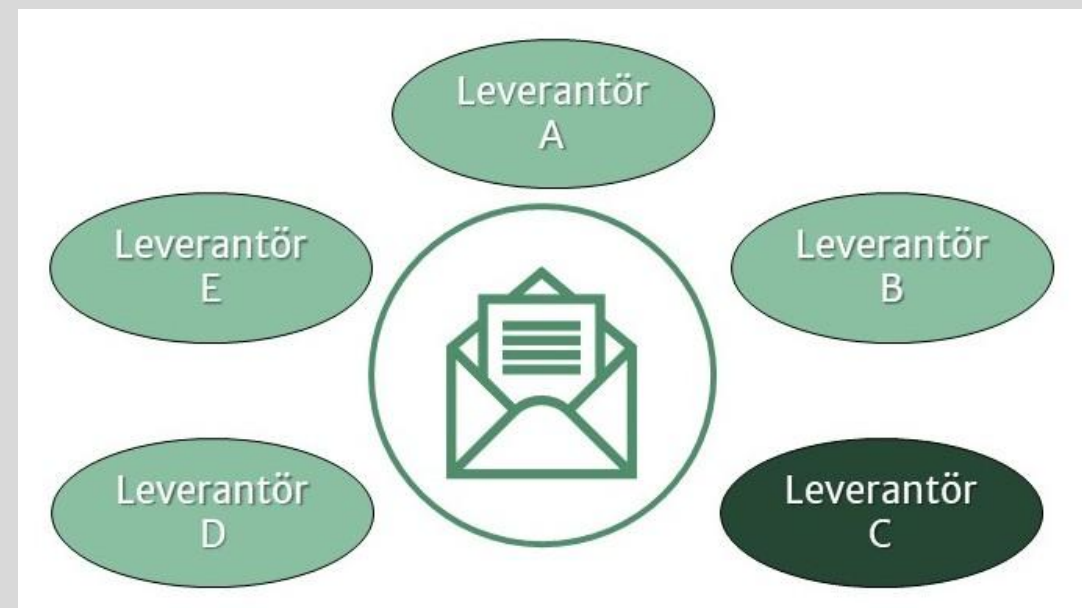
- Även kallad dynamisk rangordning
- Fastställda villkor, men val av leverantör bestäms genom en kombination av era behov och en i förväg fastställd modell
- Avropet skickas till den leverantör som bäst kan tillgodose behovet utifrån kriterier som är fastställda i ramavtalet

Avrop och kontrakt

Avropsformer - förnyad konkurrensutsättning

- Möjlighet att anpassa avropet genom att ställa egna krav och precisera villkor
- Skapar konkurrens mellan leverantörerna vid varje avrop
- Teckna kontrakt med den leverantör som erbjuder ekonomiskt mest fördelaktiga lösningen
- ”Mini-upphandling”
- Frivillig avtalsspärr

Avrop och kontrakt

Kravställning

- Vid avrop får nödvändiga preciseringar och vid behov kompletteringar av ställda krav och villkor i ramavtalsupphandling göras.
- Viktigt att säkerställa (krav på kraven):
 - Kravet måste ha en koppling till varan eller tjänsten som avropas
 - Kravet måste uttryckligen framgå av avropet
 - Myndigheten får inte ha en obegränsad valfrihet vid bedömningen av kravet
 - Kravet får inte bryta mot de upphandlingsrättsliga principerna

Avrop och kontrakt

Kravställning

Det finns fyra typer av "krav" som myndigheten får ställa vid ett avrop:

- Formella krav (på anbudet)
- Tekniska krav
- Tilldelningskriterier
- Särskilda kontraktsvillkor

OBS! Inga kvalificeringskrav får ställas

- Kvalificeringskrav avser allmänna krav på leverantörens lämplighet, som exempelvis krav på ekonomisk ställning och teknisk eller yrkesmässig kapacitet.

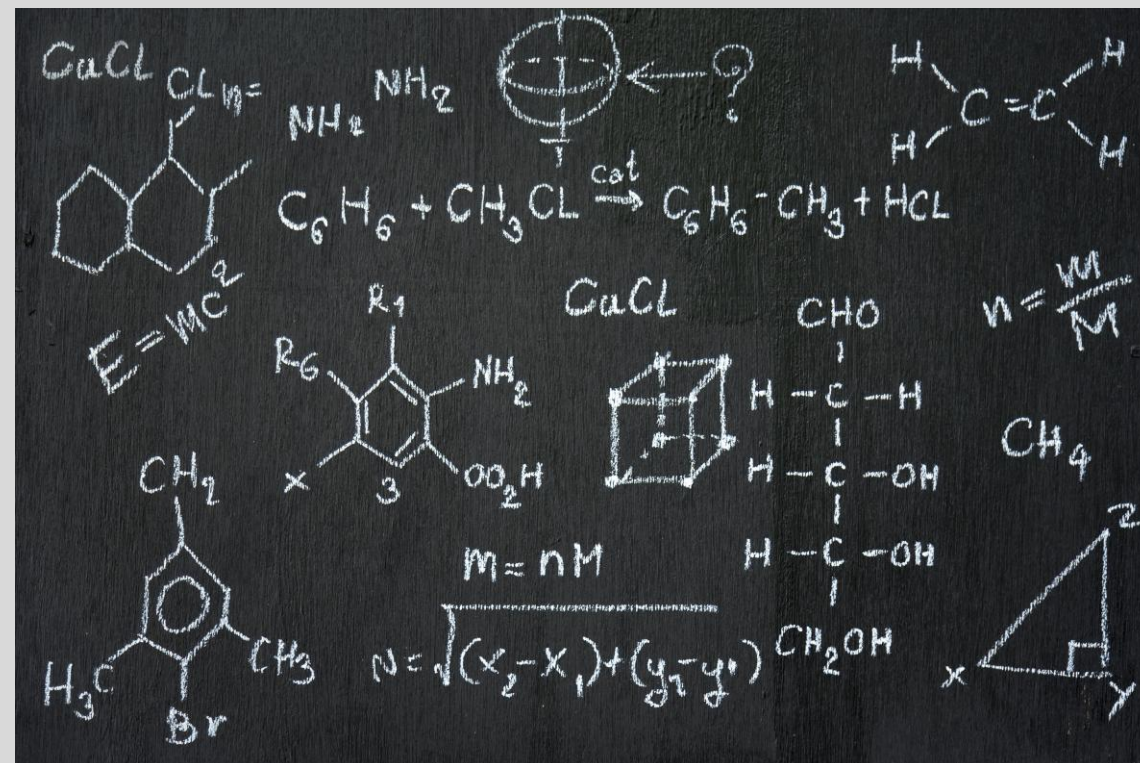

Avrop och kontrakt

Kravställning

Tekniska krav ("ska-krav")

- Obligatoriska krav på varans eller tjänstens funktionalitet eller prestanda ställs genom s.k. tekniska krav, exempelvis kvalitetsnivåer, miljöprestanda, användningsområde, säkerhet och mått osv.
- Tekniskt krav i form av teknisk standard får kravställas om standarden finns tillgänglig för samtliga ramavtalsleverantörer.
- Krav på visst varumärke är ej tillåtet!
- Kraven prövas (kontrolleras) innan tilldelningsbeslut.

Avrop och kontrakt

Tilldelningsgrund

- Det finns tre olika grunder för tilldelning av ett kontrakt
 - Pris
 - Kostnad
 - Bästa förhållandet mellan pris och kvalitet
- Det framgår av ramavtalet vilken grund för utvärdering som ska användas.

Avrop och kontrakt

Tilldelningskriterier ("bör-krav")

- När ett kontrakt utvärderas på grunden kostnad eller bästa förhållandet mellan pris och kvalitet används tilldelningskriterier.
- Tilldelningskriterier är egenskaper på varan eller tjänsten som inte är obligatoriska att uppfylla utan istället ger ett mervärde vid utvärderingen.
- Tilldelningskriterier kan vara exempelvis tekniska och funktionella egenskaper, kvalitet, miljöegenskaper, leverans- och genomförandetid samt estetik.
- Det ska framgå hur kriterierna värderas samt viktas vid utvärderingen genom en s.k. utvärderingsmodell.

Avrop och kontrakt

Särskilda kontraktsvillkor

- Allmänna villkor gäller oavsett, därutöver gäller särskilda kontraktsvillkor.
- Särskilda kontraktsvillkor kan läggas till för hur leverans av varan eller tjänsten ska genomföras till enskild avropsberättigad.
- Villkoren kontrolleras inte innan tildelningsbeslut utan säkerställs vid leverans.
- Villkoren får enbart preciseras i enlighet med vad som framgår i villkoret.
- Kontrakt får löpa längre än ramavtalets giltighetstid.

Leverans och uppföljning

- Slutligen ska leverans ske utifrån er avropsförfrågan och tecknade kontrakt
- Avropande myndigheter ansvarar för att följa upp sina avropade kontrakt
- Säkerställ att ni får det som omfattas av ert kontrakt enligt avtalade villkor
- Dokumentera problem och avvikelser och för dialog med ramavtalsleverantören
- Kontakta ramavtalsförvaltaren vid behov av stöd

Avstegsanmälan

- Statliga myndigheter under regeringen ska som utgångspunkt alltid använda de statliga ramavtalen.
- Om myndigheten finner att en annan form av avtal sammantaget är bättre kan ett avsteg göras.
- Om myndigheten väljer att göra avsteg från ett ramavtal **ska** skälen för detta meddelas Kammarkollegiet. Formulär finns på avropa.se.
- Övriga avropsberättigade omfattas inte av förordning (1998:796) om statlig inköpssamordning.

Värt att tänka på

- Vid upphandling och även vid avrop gäller offentlighet och sekretess som utgångspunkt
- Möjlighet att föra dialog med ramavtalsleverantörerna innan avrop
- Undvik krav på varumärke, hellre kompatibilitet
- Priser och prisjusteringar
- Avrop får avbrytas

Praktiskt exempel -
Kaffe- och
vattenautomater

